

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví, Národní muzeum

Koncepce činnosti

(v návaznosti na Konceptci rozvoje muzejnictví na léta 2015 – 2020, aktualizace pro další období)

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví (dále Centrum) bylo založeno 1. listopadu roku 2005 jako jedno z metodických pracovišť pro oblast muzejnictví. Centrum vzniklo z iniciativy Ministerstva kultury České republiky, přičemž jeho vznikem byl naplněn úkol ***Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2003 – 2008***. Svou činnost Centrum dále rozvíjelo na základě ***Koncepce účinnější péče o movité kulturní dědictví v České republice na léta 2010 – 2014 (konceptce rozvoje muzejnictví)***. V následujících letech by rádo navázalo na svou stávající činnost v oblasti prezentace movitého kulturního dědictví a dále ji rozvíjelo dle úkolů, které budou vyplývat z navazující ***konceptce rozvoje muzejnictví na léta 2015 - 2020***.

Centrum plní dokumentační, metodickou, konzultační a školící činnost v oboru své působnosti a je samostatným oddělením Národního muzea. Hlavním předmětem činnosti Centra je zprostředkování sbírek a poznatků o světě z nich získaných veřejnosti a využívání nových technologií k tomuto účelu. Centrum tak rozvíjí svou činnost zvláště v následujících oblastech: oblast komunikace s veřejností, teoretické otázky zprostředkování sbírek a poznatků z nich získaných různým cílovým skupinám návštěvníků, principy získávání zpětné vazby návštěvníků, teorie a modely prezentace sbírek prostřednictvím muzejních výstav, programů, mimořádných akcí a publikací, tradiční formy prezentace muzejních sbírek a jejich rozvoj, aplikace nových technologií při prezentaci sbírek, se zvláštním zřetelem k možnostem virtuálního prezentačního prostředí. Centrum se tak pokouší umožnit muzeím přijmout a uchopit jejich digitální okolí, protože je zřejmé, že on-line prezentace začíná být základem vztahu muzea a veřejnosti, jak z pohledu přilákání k fyzické návštěvě muzea, tak zprostředkování muzejních sbírek prostřednictvím virtuálních prezentací.

Čtyřmi základními pilíři činnosti Centra jsou: oborový informační portál www.emuseum.cz, oborová muzeologická knihovna Centra, odborné muzeologické recenzované periodikum *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* a portál www.esbirky.cz, zpřístupňující digitalizovaný obsah českých muzeí široké veřejnosti. Své cíle rovněž Centrum naplňuje pořádáním seminářů a odborných setkání k aktuálně řešeným otázkám muzejní prezentace a vydáváním i spoluprací na tvorbě metodických materiálů z oblasti muzejní prezentace, práci s různými cílovými skupinami návštěvníků včetně návštěvníků se speciálními potřebami.

Na základě stanovených cílů *konceptce účinnější péče o movité kulturní památky 2009 - 2014 (konceptcí rozvoje muzejnictví)*, která je v souladu se čtyřmi strategickými cíli státní kulturní politiky, se činnosti Centra týkalo několik částí SWOT analýzy stavu českého muzejnictví a vybrané strategické cíle i konkrétní úkoly této konceptce. Ve SWOT analýze byla jako jedna ze silných stránek zmíněna i existence metodických center, která je příležitostí, jak zvýšit úroveň péče o sbírky a jejich správu, úroveň muzejní prezentace a muzejní pedagogiky i využívání moderních technologií.

Centrum vyvíjelo v uplynulém období činnost zejména v oblastech muzejní prezentace a zpřístupnění kulturního dědictví, s důrazem na využívání možností online komunikace a uplatnění nových médií a technologií. Věnovalo se také vybraným oblastem vzdělávání veřejnosti, návštěvníků se speciálními potřebami a muzejních profesionálů a podílelo se tak na plnění strategických cílů F, G a H *konceptce rozvoje muzejnictví na léta 2009 - 2014*. Oblasti, kterých se tyto cíle týkaly, by mohly být rozvíjeny i v dalším období jako dílčí cíle konceptce. Jsou to tyto body:

- **Zvýšení kvality a dostupnosti informací o muzeích široké i odborné veřejnosti a s ní spojená široká oblast možností digitalizace.**
- **Zvýšení úrovně výuky a celoživotního vzdělávání v oblasti muzejnictví a muzeologie, například v oblastech prezentace, komunikace, ale i popularizace.**
- **Další zapojení muzeí do celoživotního vzdělávání široké veřejnosti.**
- **Větší důraz na přímou komunikaci s návštěvníky nejen jako příjemců informací, ale i jako zdroje pro zlepšení služeb a produktů muzejních institucí.**

Vybrané strategické cíle koncepce rozvoje muzejnictví v letech 2009 – 2014

Aktualizace cílů pro koncepci rozvoje muzejnictví 2015 - 2020

Centrum pro prezentaci kulturního dědictví by v dalším období rádo navázalo na svou stávající činnost zejména v oblastech muzejní prezentace a zpřístupnění kulturního dědictví, s důrazem na využívání možností online komunikace a uplatnění nových médií a technologií. Věnovalo se také vybraným oblastem vzdělávání veřejnosti, návštěvníků se speciálními potřebami a muzejních profesionálů i metodické činnosti.

Strategické cíle a jejich aktualizace

Strategický cíl F

„Zvýšit kvalitu a dostupnost informací o sbírkách muzeí a galerií a o movitém kulturním dědictví pro odbornou i laickou veřejnost.“

Centrum tento strategický cíl naplňovalo jedním z pilířů své činnosti, portálem www.esbirky.cz, který zpřístupňuje online movité kulturní dědictví. Projekt, původně zamýšlený jako prostor pro prezentaci sbírek Národního muzea, byl v roce 2010 rozšířen na portál zpřístupňující digitalizované sbírky i dalších institucí muzejního typu, a stal se tak jedním z klíčových projektů v digitalizaci movitého kulturního dědictví v České republice. Portál eSbírky v současné době funguje jako národní oborový agregátor do Europeany, Evropské digitální knihovny, a **zpřístupňuje české veřejnosti více než 42 tisíc digitalizovaných sbírkových předmětů 39 paměťových institucí**. Podpora poskytování dat prostřednictvím Europeany je vyslovena i ve *Strategii digitalizace kulturního obsahu na léta 2013 – 2020*. Podpora poskytování dat prostřednictvím Europeany je vyslovena i ve *Strategii digitalizace kulturního obsahu na léta 2013 – 2020*. Centrum ve své činnosti s portálem www.esbirky.cz zkoumá a testuje formy využití digitalizovaného obsahu a jeho širokých možnosti využití při online komunikaci s veřejností. Digitalizovaný obsah je možné využívat jak při prezentaci vlastních institucí (webové stránky, virtuální výstavy a expozice, mobilní aplikace), tak při tvorbě výstav, doprovodných programů i v rámci doplňkových služeb (mobilní interaktivní průvodce, informační kiosky, virtuální výstavy, elektronická návštěvní knihy atd.). Zároveň jde o přímou podporu digitalizace sbírkových fondů v ČR. V rámci další

činnosti by byl portál rozvíjen jako platforma pro testování možností využití digitalizovaného obsahu v propagaci movitého kulturního dědictví, zejména s cílem zajištění možností dalšího uplatnění při tvorbě vzdělávacích programů a velké perspektivy využití u celoživotního učení. Činnost v oblasti digitalizace, zpřístupnění movitého kulturního dědictví online i jeho využití v edukačním procesu se dále vyvíjí a důraz na ní by mohl být zachován i v navazující koncepci rozvoje muzejnictví na léta 2015 – 2020.

Věcné cíle pro koncepci rozvoje muzejnictví 2015 – 2020:

- Zvýšení kvality a dostupnosti informací o muzeích široké i odborné veřejnosti a s ní spojená široká oblast možností digitalizace.
- Potřeba dalšího rozšíření digitalizovaného obsahu, zvýšení počtu institucí, zapojených do digitalizace, širší využití edukačního potenciálu digitalizovaného obsahu a zvýšení uživatelského komfortu pro širokou i odbornou veřejnost.
- Větší stimulace k digitalizaci a využití digitalizovaného obsahu v prezentaci a online komunikaci s veřejností.
- Větší propagace digitalizace a digitalizovaného obsahu a jeho využití mezi veřejností (formou realizace sběrových akcí, virtuálních výstav apod).

Strategický cíl G

„Zvýšit rozsah a kvalitu činnosti metodických center v muzejnictví a dále zvyšovat úroveň výuky muzejnictví a muzeologie.“

Centrum ke zvyšování úrovně muzejnictví a muzeologie přispívá spektrem svých aktivit, které jsou zaštitěny třemi pilíři jeho činnosti – oborovým portálem www.emuseum.cz, který je rozcestníkem a důležitým zdrojem informací pro muzejní profesionály a studenty humanitních oborů na poli muzejní prezentace a komunikaci s návštěvníkem, redakcí a vydáváním časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce* a knihovnou Centra, která je nezbytnou, navštěvovanou a stále doplňovanou informační a metodickou základnou pro muzejní profesionály z celé ČR. Centrum rovněž spolupracuje s vysokými školami na přípravě budoucích muzejních profesionálů (přednášky, kurzy, konzultace prací a témat, poskytování služeb knihovny). Organizace seminářů a konferencí, kde probíhá výměna poznatků mezi

muzejními odborníky, je další aktivitou, kterou Centrum přispívá k znalostnímu rozvoji na poli muzejnictví. Tato činnost by se rozvíjela i v následujícím období.

Výše zmíněné nástroje by nadále pomáhaly ke zvýšení odborných kompetencí výkonných a odborných pracovníků muzejních institucí a studentů vyšších odborných a vysokých škol.

Věcné cíle pro koncepci rozvoje muzejnictví 2015 – 2020:

- Zvýšení úrovně výuky a celoživotního vzdělávání v oblasti muzejnictví a muzeologie, například v oblastech prezentace, komunikace, ale i popularizace.
- Další rozvoj platform pro setkávání muzejních profesionálů a plánované spolupráce mezi univerzitami, muzejními institucemi a centry, navázání užší síťové spolupráce mezi muzejními, odbornými i vzdělávacími pracovišti.
- Potřeba většího propojení teorie a praktických znalostí a zkušeností na poli výuky muzeologie a muzejnictví.
- Zahájení dalšího profesního rozvoje výkonných a odborných pracovníků muzejních institucí s cílem zdokonalit jejich znalosti a dovednosti v aktuálně potřebných oblastech (pro zaměstnance ve výkonných funkcích zejména v oblastech muzejní prezentace a propagace, legislativy, řízení, možností dalšího financování činnosti, pro odborné zaměstnance - kurátory a konzervátory - v oblastech zvýšení jejich kvalifikace, získání dalších zkušeností, popularizace vědecké práce v muzejních institucích i jejich sbírek) – například formou mezioborových seminářů, vzdělávacích programů, kurzů a stáží.
- Širší využívání možností distančního vzdělávání pro studenty i muzejní profesionály (npř. pomocí e-learningových kurzů).

Strategický cíl H

„Podporovat využívání výchovného a vzdělávacího potenciálu památníků bojů za svobodu, nezávislost a demokracii, aktivity směřující k navracení kulturních statků obětem holocaustu a zapojení muzeí a galerií do vzdělávacího systému v České republice.“

Ve využití vzdělávacího potenciálu muzeí a galerií nastal v posledních letech výrazný posun, ale tato oblast se také neustále vyvíjí. Nabídka muzejních programů pro školy je široká a stala se pravidelnou součástí nabídky muzejních institucí, sbírky a sbírkové předměty jsou v oblasti vzdělávání respektované jako nositelé důležitých informací. Příkladem aktivit v oblasti vzdělávání a zpřístupňování movitého kulturního dědictví je projekt *Dotkni se 20. století!*, na kterém spolupracovalo Centrum pro prezentaci kulturního dědictví a Centrum muzejní pedagogiky při Moravském zemském muzeu v Brně. Projekt využíval při svém řešení nejenom vlastní sbírky a sbírkové předměty, ale v široké míře i možnosti digitalizovaného obsahu.

Věcné cíle pro koncepci rozvoje muzejnictví 2015 – 2020:

- Další zapojení muzeí do celoživotního vzdělávání široké veřejnosti.
- Podpora vzdělávacích projektů, které využívají sbírky i digitalizovaný obsah muzejních institucí.
- Podpora spolupráce mezi institucemi a Centry v oblasti celoživotního vzdělávání.
- Větší orientace vzdělávacích aktivit v oblasti celoživotního učení na další cílové skupiny návštěvníků – seniory, návštěvníci se speciálními potřebami, rodiny s dětmi, mezigenerační skupiny, cizince.

Další možné věcné cíle pro koncepci rozvoje muzejnictví 2015 – 2020:

- Větší důraz na přímou komunikaci s návštěvníky nejen jako příjemců informací, ale i jako zdroje pro zlepšení služeb a produktů muzejních institucí.
- Zvýšení úrovně návštěvnických služeb a komunikace s návštěvníky (přímé i nepřímé), která je unikátní zdroj informací ke zlepšení služeb muzeí a galerií muzejních institucí.

Výhled činnosti Centra v letech 2015 – 2020

V následujících letech by Centrum rádo navázalo na všechny výše zmíněné body stávající činnosti v oblasti prezentace movitého kulturního dědictví a dále je rozvíjelo dle úkolů, které budou vyplývat z **navazující koncepce muzejnictví na léta 2015 - 2020**.

Zastřešujícím cílem Centra by v následujícím období mělo být upevňování jeho pozice jako respektovaného odborného pracoviště s celorepublikovou působností a vybudovaným odborným zázemím v podobě oborové muzeologické Knihovny a studovny Centra pro prezentaci kulturního dědictví. Další rozvoj Knihovny Centra by směřoval směřovat k vytvoření plnohodnotného badatelského centra pro oblast prezentace muzejních sbírek a komunikaci s veřejností. Dílčími cíli, které by napomohly dosažení zastřešujícího cíle, jsou:

- Zefektivnění informačního oborového portálu www.emuzeum.cz: zvýšení návštěvnosti tohoto portálu pravidelnou a systematickou aktualizací a cílenou propagací, a tak zvýšení efektivity distribuce informací k cílovým skupinám portálu. Správa a rozvoj sekce *Správa sbírek*.
- Další rozvoj a stabilizaci časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*, který by zahrňoval posílení redakce, zvýšení propagace časopisu, aktivní přístup k tvorbě obsahu.
- Další rozvoj a spolupráci na činnosti portálu www.esbirky.cz s cílem zvýšení počtu prezentovaných digitálních objektů a zapojených institucí, rozšíření nabídky portálu ve směru k veřejnosti, dalšího využití digitalizovaného obsahu ve vzdělávání, uplatňování ICT technologií v komunikaci s návštěvníky a posílení pozice portálu ve směru k národnímu agregátorovi.
- Další rozvoj knihovny. Zřízení Studovny Centra pro prezentaci, vybudování speciálního fondu zaměřeného na konkrétní výstupy českých muzeí v oblasti práce s veřejností. Rozvoj služeb Knihovny Centra v oblasti meziknihovních služeb, soustavní doplňování knihovního fondu o nové zahraniční i domácí publikace a řady.
- Pokračující úzká spolupráce s VŠ na přípravě budoucích muzejních profesionálů. Spolupráce na tvorbě a realizaci studijních programů.

- Pravidelné metodické výstupy prostřednictvím časopisu *Muzeum: Muzejní a vlastivědná práce*, oborového informačního portálu www.emuzeum.cz , organizace seminářů, workshopů či konferencí, které by přispěly k intenzivnější výměně poznatků a zkušeností odborné muzejní veřejnosti.
- Realizace na sebe vzájemně navazujících projektů. Výstupy z těchto modelových projektů slouží jako základ pro tvorbu metodik.
- Navázání mezinárodní spolupráce s významnými zahraničními muzeologickými pracovišti. Nezbytným předpokladem je rozvoj anglické verze portálu www.emuzeum.cz.
- Zvýšení informovanosti o činnosti Centra, užití spolupráce s metodickými centry, a to prostřednictvím společných projektů. Spolupráce na dalších projektech formou metodické podpory a aktivního zapojení (npř. 200 let muzejnictví v České republice a další).
- Rozvoj činnosti v oblasti přímé i online komunikace s různými cílovými skupinami návštěvníků a získávání jejich zpětné vazby v teorii i praxi. Získané poznatky by přispěly k rozvoji různých oblastí prezentace sbírek (výstavy, doprovodné programy, vzdělávací programy, online komunikace ve virtuálním prostředí), ale také fyzického prostředí muzeí směrem vstřícným k návštěvníkům. Tato oblast zahrnuje například i pokračující aktivity v práci s pracovníky v první linii a dalšími aspekty, které ovlivňují prožitek návštěvníky z návštěvy muzejní instituce.
- Přispívání k rozvoji dalšího vzdělávání muzejních profesionálů – vedoucích i odborných pracovníků v oblasti nejnovějších trendů v prezentaci a komunikaci s návštěvníky.